

Gemeente Amsterdam

Schadebureau Noord/Zuidlijn

Memo

Aan Commissie IVV
via Wethouder Noord/Zuidlijn

Van mr. H.M. van Velsen re
Doorkiesnummer 020 344 95 06
E-mail h.van.velsen@sbnzlijn.nl

Datum 12 januari 2010
Onderwerp Financiële vergoedingen

Geachte leden van de Commissie IVV,

Schaderegeling

Om nadeel of schade als gemeente rechtmatig te kunnen compenseren of vergoeden is een wettelijke grondslag of titel nodig. Voor zover deze schade het gevolg is van de aanlegwerkzaamheden van de Noord/Zuidlijn staan (bij) het Schadebureau daarvoor drie wegen ter beschikking. Dit zijn (in volgorde naar anciënniteit): Bouwschade, Nadeelcompensatie/Planschade (hierna: NCPS) en de Tegemoetkomingsregeling Bouwoverlast Noord/Zuidlijn (hierna: Tegemoetkomingsregeling).

Het (ontstaan van het) recht op vergoeding van Bouwschade en Planschade is volledig geregeld in de nationale wetgeving van (Boek 6 van) het Burgerlijk Wetboek en de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De mogelijkheid tot het toekennen van Nadeelcompensatie en een Tegemoetkoming komt daarentegen voort uit een speciaal daarvoor opgestelde gemeentelijke verordening (sinds 2001) en (uitvoerings)regeling (sinds 2004). Voor de volledigheid vermelden wij dat een aanspraak op Planschade op een soortgelijke wijze wordt beoordeeld als aan een verzoek om Nadeelcompensatie. Om die reden is de behandeling van Planschade (dus niet het recht op) sinds 2003 ook in deze verordening opgenomen.

Aanleiding en achtergronden

Nadat in het voorjaar van 2009 bekend werd dat de start exploitatie van 2015 naar 2017 was opgeschoven, is in de verdere de loop van dat jaar de roep om aanpassingen in (de uitvoering van) de schaderegelingen luider geworden. Vooral vanuit ondernemerskringen werden eerder als aanvaardbaar ervaren uitgangspunten tegen de achtergrond van de (nog) langere overlast weer ter discussie gesteld.

In de reguliere ontmoetingen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven als de Kamer van Koophandel en de vereniging Amsterdam City is in die periode al gesproken over de mogelijkheid tot (concrete) aanpassingen. De constatering daarbij was dat in ieder geval voor een aantal onderdelen aanpassing van de betreffende gemeentelijke regelingen, en daarmee expliciete besluitvorming, nodig was. Voor het belangrijke onderwerp "voorzienbaarheid" waarvoor dat vermoedelijk/mogelijk niet het geval was, zijn in goed overleg en overeenkomstig de NCPS reeds in de herfst van 2009 de benodigde stappen gezet. Wij komen daar later in deze samenvatting nog op terug.

Tegelijkertijd liepen er in dezelfde periode verschillende onderzoeken als die van Veerman, de Gemeentelijke Ombudsman, de Raadsenquôte en de hierboven bedoelde pre-advisering bij de Schadecommissie, waarvan de verwachting was dat de uitkomsten ook nog enig effect zouden hebben op de huidige stand van zaken.

Omwille van het (financiële) overzicht, de samenhang tussen deze onderzoeken alsmede de bedoeling het aantal bestuurlijke momenten zo minimaal mogelijk te laten zijn, is gewacht met (het voorbereiden van) besluitvorming tot medio december, de maand waarin de Ombudsman en de Raadsenquôte inmiddels hun formele rapporten hebben gepresenteerd.

Bouwschade

Op 3 december 2009 heeft de Gemeentelijke Ombudsman het onderzoek naar de afhandeling van de gevolgen van de incidenten op de Vijzelgracht met de presentatie van zijn rapport afgerond. Het rapport, waarin wordt geoordeeld dat deze afhandeling in grote lijnen behoorlijk is verlopen, is op 9 december 2009 reeds door uw commissie inhoudelijk behandeld.

Het merendeel van de in dit onderzoek onderzochte verrichtingen (van het Schadebureau) vallen onder de noemer Bouwschade. Vanzelfsprekend zullen, voor zover dat al niet reeds het geval is, de enkele suggesties en aanbeveling dienaangaande worden overgenomen. Het positieve oordeel sterkt ons wel in de overtuiging dat in de reguliere behandeling van deze schademeldingen op dit moment geen rigoureuze aanpassingen nodig zijn die wij u expliciet aan u willen voorleggen.

Aanpassing Tegemoetkomingsregeling

Als eerste concrete aanpassing ligt inmiddels (naar wij veronderstellen in de onderhavige vergadering) voor besluitvorming gereed de aangepaste Tegemoetkomingsregeling. De aanpassingen betreffen:

- Verlenging van de mogelijkheid tot toekenning tot 2015 (de voorgaande regeling liep tot medio 2010)
- Uitbreiding van de groep ontvangers met (circa 160) bedrijfsmatige gebruikers (de voorgaande regeling gold alleen voor (circa 480) bewoners)
- Aanwijzing van een aantal (circa 140) nieuwe adressen rondom andere bouwlocaties waar de werkzaamheden langer duren/aanhouden dan 18 maanden (de voorgaande regeling gold alleen voor de stationslocaties en de startschacht)
- Uitbreiding van de bestaande locaties met (circa 250) adressen in de zijstraten van de huidige locaties. Deze adressen krijgen wel een afwijkende/lagere vergoeding van circa € 550,- per jaar. Het bedrag voor de overige ontvangers blijft gehandhaafd op het huidige niveau (van circa € 1.380,- per jaar).

Stand van zaken Nadeelcompensatie/Planschade

Ook ten aanzien van Nadeelcompensatie/Planschade zijn er verregaande voornemens om aanpassingen in de toepasselijke Verordening en de daarmee corresponderende mandaten (van de directie van het Schadebureau) door te voeren.

Dit betreffen vooral aanpassingen/verbeteringen in de procedurele sfeer die een snellere en efficiëntere behandeling van schadeverzoeken mogelijk moeten maken. De verordening is momenteel namelijk (nog) een zogeheten procedure verordening. Naast een aantal definities en een enkele randvoorwaarde wordt verder met name een procedure beschreven waarin een belangrijke taak wordt toebedeeld aan een door de gemeenteraad benoemde onafhankelijke adviescommissie (hierna Schadecommissie) die met uitzondering van kennelijk ongegronde aanvragen in alle gevallen dient te worden ingeschakeld.

Het is dan ook deze Schadecommissie die vanuit de eigen taakopvatting en gemeten naar de stand van het recht sinds 2001/2002 een beleid heeft ontwikkeld over de vraag wanneer men aanspraak kan maken op een schadevergoeding onder deze verordening. Het beleid van de gemeente bij de beslissing op de schadeverzoeken is dat de adviezen van de Schadecommissie in beginsel altijd en volledig worden overgenomen.

Het meest in het oog springende onderdeel van het door de Schadecommissie geformuleerde beleid betreft de hierboven reeds vermelde "voorzienbaarheid". Kort samengevat is gaat de Schadecommissie er van uit dat tot medio 1996 niemand (op enige manier) rekening hoefde te houden met de aanleg. Die verzoekers krijgen momenteel de schade (zoals berekend op grond van de verordening) dan ook 100% vergoed.

In de periode tussen medio 1996 en medio 2000 is de aanleg weliswaar al volledig voorzienbaar, er bestond in die periode echter nog onduidelijkheid over de financiering en derhalve een kans dat het project geen doorgang zou gaan vinden. Vanwege deze onzekerheid krijgen verzoekers uit die periode toch nog 50% van de berekende schade vergoed. Na het aanvaarden van de subsidie van het Rijk in 2000 is de onzekerheid verdwenen en worden schadeverzoeken van gedupeerden met een latere vestigingsdatum momenteel stelselmatig afgewezen.

Tot op heden hebben ruim 330 verzoekers (rondom de bouwlocaties in de binnenstad) een beroep gedaan op deze regeling. Dit betreft eenmalige en jaarlijks terugkerende verzoeken. Tot en met 2009 is hiermee een bedrag van circa € 18.500.000 gemoeid.

De langere duur/uitloop van de werkzaamheden heeft in ieder geval als effect dat aan de bestaande (circa 100) jaarlijks terugkerende ontvangers langer vergoedingen zullen moeten worden verstrekt. Hiervoor is geen aanpassing van de regeling nodig.

Zoals onder het kopje "Aanleiding en achtergronden" vermeld, is in nauw overleg met o.a. KVK en City overeenkomstig/op grond van de verordening de Schadecommissie reeds in oktober 2009 verzocht (het bovenvermelde) pre-advies te geven over hoe (zij denken) om te gaan met de voorzienbaarheid in relatie met de uitlopende werkzaamheden. Bij de Schadecommissie is er destijds op aangedrongen om ten aanzien van dit advies de termijnen in de verordening te respecteren.

Rekening houdend met deze termijnen is medio februari 2010 een concept-advies te verwachten. Er van uitgaande dat de (nieuwe) inzichten van de Schadecommissie zullen gaan stroken met de huidige opvattingen binnen Raad en College, is verdere aanpassing van de verordening om die reden dan ook niet nodig. De (eventueel verruimde inzichten) kunnen dan direct worden toegepast en gecommuniceerd.

Op dit moment hebben wij de indruk dat de Schadecommissie inderdaad denkt aan een verruiming en staan alle seinen daarvoor nog op groen. Mocht onverhoopt blijken dat de gemeente zich, om welke reden dan ook, niet zou willen conformeren aan de door de Schadecommissie gestelde uitgangspunten, dan is het moment aangebroken om zelf kwalitatieve normen te formuleren en deze vervolgens expliciet in de verordening op te nemen. Het is (ook) om die reden dat we parallel aan de thans lopende procedure zelf ook enkele verruiming(en) ontwikkelen.

Belangrijke hoofdgedachte hierbij is dat in elk scenario of planning (uit het verleden) wel sprake is geweest van een bouw- overlastperiode van 7 jaar. Rekening houden met de daadwerkelijke aanvang van de werkzaamheden in 2003 betekent dit dat de nadelige effecten van de uitloop (NB: dus niet de reguliere werkzaamheden) zich pas in/vanaf 2010 zullen gaan manifesteren.

De aanpassing waar wij aan denken maakt het mogelijk om met ingang van het schadejaar 2010 groepsgewijs een (nader te bepalen/groter) deel van de gederfde/lagere winst te vergoeden. Deze groepsindeling is als volgt:

- In de eerste plaats de groep benadeelden gevestigd in de periode 1996/2000. Deze verzoekers kennen zonder uitzondering een schadevrije periode die maakt dat de omvang van de (meer)schade goed te berekenen is.
- Daarnaast wordt vooral gekeken naar de benadeelden gevestigd in de periode 2000/2003. Los van de forfaitaire bijdrage uit de (nieuwe) Tegemoetkomingsregeling is voor deze groep momenteel nog geen schadevergoeding. Net als bij de vorige groep geldt dat er nog sprake is/kan zijn van een (minimale) schadevrije periode die het mogelijk maakt om de omvang van de schade (serieus) te benaderen.
- Gebaseerd op de huidige verwachting dat de bestaande bouwterreinen nog tot circa 2015 nodig/aanwezig zullen zijn, en de bovengenoemde (aanvaardbare) 7 jaar doortrekkend, ligt het in de rede groep benadeelden gevestigd in de periode 2004/2008 ook al in de aanpassingen mee te nemen. Er van uitgaande dat er geen nieuwe vertragingen optreden is dit overigens wel de laatste groep. Problematisch is echter dat deze groep geen objectiveerbare aanknopingspunten heeft om de omvang van de schade/bijdrage te bepalen.

In het kader van deze samenvatting volstaan wij thans met de vermelding van deze intentie/mogelijkheden. Het lijkt ons in deze fase niet gewenst om reeds nadrukkelijk op de te maken keuzes, en de financiële gevolgen daarvan/uw budgetrecht, ten aanzien van de uiteindelijke hoogte van de vergoeding vooruit te lopen. Wij zeggen echter toe daar in het geval van daadwerkelijke besluitvorming in de betreffende voordracht expliciet aandacht te zullen schenken.